כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת בלק ■ ז' תמוז ה'תשע"ו ■ 13.07.2016 ■ גליון מס' 385

תפוצה לכל קהילות ישראל

פרשת בלק

תלמידי אברהם ובלעם

/ הרב יעקב הלוי פילבר

בפרקי אבות (פרק חמישי) אומרת המשנה: "כל מי שיש בו שלשה דברים הללו הוא מתלמידיו של אברהם אבינו ושלשה דברים אחרים הוא מתלמידיו של בלעם הרשע: עין טובה, ורוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו, עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה מתלמידיו של בלעם הרשע". לפי הרמב"ם (בפירוש המשניות) 'עין טובה' היא הסתפקות במה שיש לו, 'נפש שפלה' היא הזהירות בצניעות, ו'רוח נמוכה' היא הענווה היתירה, וכל אחת מהן היתה באברהם: מדת ההסתפקות היתה באומרו למלך סדום: "אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך" - שיניח אדם ממון גדול ולא ייהנה ממנו אפילו בדבר מועט. זהירות בצניעות באומרו לשרה ביום בואו מצרימה: "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את", שלא הסתכל בצורתה הסתכלות שלימה אלא רק ביום ההוא. וענוותנותו של אברהם באומרו: "ואנכי עפר ואפר". המהר"ל מפראג בספרו "דרך חיים" מבאר את המעלות הללו באופן אחר: עין טובה במה שהיה מכניס אורחים וגומל חסד שבאים ממידת עין טובה, ומדת הענווה שהיא רוח נמוכה באומרו: "ואנכי עפר ואפר", ומדת נפש שפלה בהיות האדם מסתפק בשלו ולא היה רודף אחר החמדה כלל, כשאמר: "אם מחוט ועד שרוך נעל", הרי שלא חפץ אפילו במה שראוי לו, ומכל שכן שלא חפץ במה שאין ראוי לו.

ואילו אצל בלעם מצאנו את כל המידות הללו בהיפך, לפי הרמב"ם 'עין רעה', שהיא חמדת הממון, אותה מצינו אצל בלעם בהליכתו דרך רחוקה מארם נהריים בעבור הממון שנשכר בו לקלל את ישראל, ככתוב: "ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור... לקללך". (דברים כג ה), ורוחו הגבוהה באומרו על עצמו: "נאם שומע אמרי א־ל", ונפשו הרחבה שהיא רוב התאווה מוצאים אנו בעצתו לבלק שיפקיר הנשים לזנות עם ישראל, כי לולי רוב התאווה אשר היתה לו והיות הזנות טוב בעיניו לא היה מצווה בו, כי הטובים לא יצוו ברע אבל יזהירו ממנו. ואילו המהר"ל לשיטתו מזהה את תכונותיו השליליות של בלעם באופן שונה: עין רעה ממה שכתוב: "וישא את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו" שבקש להכניס בהם עין הרע, ורוח גבוהה באומרו: "מאן ה' לתתי להלוך עמכם" וכוונתו שבלק ישלח חשובים מהם כמו שכך עשה: "ויוסף עוד בלק שרים רבים ונכבדים מאלה". ואילו נפשו הרחבה מדבריו שאמר: "אם ייתן לי בלק מלוא ביתו כסף וזהב" כמו שפרש"י: "למדנו שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים".

אלא שעל הפירוש הזה יש שואלים: הרי מצינו שגם רבי יוסי בן קסמא (אבות פ"ו) נקט לכאורה באותו הלשון של בלעם באומרו: "אם אתה נותן לי כל כסף וזהב שבעולם איני דר אלא במקום של תורה" ואילו שם לא זו בלבד שאין מגנים אותו אלא דורשים את דבריו לשבח? וההבדל הוא פשוט, רבי יוסי בן קסמא אמר את דבריו רק לאחר שהוצע לו כסף וזהב כשאמרו לו במפורש: "רבי, רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני נותן לך אלף אלפי דינרי זהב" ועל ההצעה שלהם הוא משיב: "אם אתה נותן לי כל כסף וזהב", מה שאין כן בלעם הרי לא דובר עמו מקודם כלל על כסף, בלק שלח לו באופן סתמי: "כי כבד אכבדך מאד", מה פתאום מזכיר בלעם כסף וזהב, מכאן "למדנו שנפשו רחבה", אך בלעם לא הסתפק בכסף סתם אלא הדגיש את ביתו של בלק, "מלוא ביתו כסף וזהב" מכאן משמע ש"מחמד ממון אחרים".

עוד יש לשאול למה הזכירה המשנה בדבריה את התלמידים של אברהם ובלעם, והרי התכונות המוזכרות, הטובות הן של אברהם עצמו והרעות הן של בלעם עצמו? ואולי יש בדבריהם אגב כך לימוד נוסף שאם אנו רוצים לבחון בחינה אמתית שיטה חינוכית כל שהיא, אם היא מוצלחת או כושלת, אל נחפש אותה לא בפרוספקט של המוסד או בהרצאת בעל השיטה על מעלת שיטתו, כי יתכן שבלעם בנופת שפתו וסגנונו המליצי היה מצליח לשכנע אותנו בצדקת שיטתו יותר מאברהם.

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

הכותל המערבי
בעומדנו סמוך ונראה ל"שלושת השבועות" וגוברים הגעגועים למקום המקדש, ובהיותינו גם קודם ימי "זמן-הביניים"...
המשך בעמי 2

קובץ פסקי הלכה בעניין איסור הבאת ילדים קטנים לבית הכנסת
בעת האחרונה אנו עדים להתגברות התופעה, בה הורים מביאים את ילדיהם הקטנים לבית הכנסת...
המשך בעמי 3

שוויית קיץ
לאחר התפילה יצאו המתפללים אל הרחבה שעל יד בית הכנסת כדי לומר 'קידוש לבנה', אחד מהם והעיר לי כי נשים לא נוהגות לומר קידוש לבנה...
המשך בעמי 4

סיפור לשבת
"יונה מצאה בו מנוח"
ד"ר משה ד. עובד כרופא נוירולוג המקדיש את חציו הראשון של היום ללימוד תורה בכולל, ובחציו השני של היום הוא מטפל בחולים...
המשך בעמי 6

שביבים
האם חב"דניק הטיל קללה על משפחת קנדי?
העיתונאית ליז סמיט מה'ניו יורק פוסט', פרסמה כתבה ארוכה על הקללה שרבצה על משפחת קנדי, כשהיא משייכת את הטלת...
המשך בעמי 7

על כן באה המשנה ומציינת את התלמידים, שהמבחן האמתי של כל שיטה חינוכית הוא במבחן התוצאה, אלו תלמידים יוצאים מאברהם ואלו תלמידים יוצאים מבלעם, והתלמידים הם המעידים על השיטה הטובה היא או רעה. ■

הכותל המערבי

/ הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט

בעומדנו סמוך ונראה ל"שלושת השבועות" וגוברים הגעגועים למקום המקדש, ובהיותינו גם קודם ימי "זמן-הביניים", שישנם רבים וטובים המנצלים אותם באופן מיוחד להשתטחות בקברי צדיקים ותפילה ליד הכותל המערבי, נביא מעט ונדון בדברי סופרים וספרים בעניין העלייה לכותל המערבי, מתוך הדגשה שמדובר בטיפה מן הים הגדול בענין נשגב זה.

א] עליה לרגל לכותל המערבי: בספר שדי חמד (מערכת א"י אות א') הביא לדברי המהרי"ץ חיות בהגהותיו לגיטין (ד' ב') ונדרים (כ"ג א') שמשמע מדבריו שישנו ענין לעלות לרגל בשריד בית מקדשנו גם בימינו אנו ושכן נהגו ישראל מדורי דורות, עד היום. אמנם המעיין בדברי המהרי"ץ חיות יראה לנכון שהסביר עליה זו משום שאפשר והקריבו שם קרבנות וכהלכה (במגילה י' א' וזבחים ס"ב א'). זאת ועוד שלדעתו העליה לרגל היתה לצורך קיבוץ החכמים שהיו שם, כדי לשטוח בפניהם שאלות בהלכה. וכן מצינו בחולין (מ"ח א') שעלו לרגל ליבנה, מקום החכמים, כדי לשאול שאלות שהצטברו בין חג לחג. ואף הנשים עלו לרגל, כדי לכבד את התורה וחכמיה, וכ"כ הרא"ש בנדרים (כ"ד א'). ולפי"ז עלינו לעלות לרגל אל גדולי הדור ומקומם ולאו דוקא לכותל המערבי.

ב] אמנם באמת מצינו כבר במדרש שיר השירים (פ"ד ב') כך: "ישראל משולים ליונה, מה יונה זו, אע"פ שאתה נוטל גוזליה מתחתיה אינה מנחת שובכה לעולם, כך ישראל, אע"פ שחרב בית המקדש לא ביטלו ג' רגלים בשנה". והר"ן בפ"ק דתענית כתב ש"היו מתאספים בכל הסביבות לעלות לרגל לירושלים, כמו שעושים גם היום". וכן בשו"ת תשב"ץ (ח"ג ר"א) כתב שישנו סמך שאף אחר החורבן, שבטלה קדושת הארץ, מ"מ קדושת המקדש וירושלים היא קיימת, שעדיין הם עולים לרגל ממצרים ושאר ארצות. והתשב"ץ מוסיף שגם בימיו עדיין רואים את נס הנהדר של "לא אמר אדם צר לי המקום" בירושלים, כאשר אנו רואים המונים עומדים צפופים בבתי הכנסיות שבירושלים. וכן בשו"ת חת"ס (יו"ד רל"ג) כתב שבימי הגאונים עלו לירושלים ברגלים. וכן מובא בספרים רבים שעלו לרגל לירושלים גם לאחר החורבן.

ג] אמנם על כל זה אפ"ל שהעולים לרגל נכנסו למקום המקדש ממש, בהיותם בקיאים בזמנם במקומות שבהר הבית המותרים לכניסה להטובלים מטומאת קרי בטבילה דאורייתא, אך לא עלו להתפלל ליד הכותל המערבי באשר מקום התפילה הוא מחוץ להר הבית. (שהרי לרוב הדעות הכותל המערבי הוא רק קיר חיצוני של הר הבית, ורק להרדב"ז (ח"ב תרצ"א ותרמ"ח) הוא מכתלי החיל או העזרה, ורבים חולקים עליו בעוז). וגם אפשר שעלו לרגל למקומות בהר הבית שהוסיף הורדוס ולא נתקדשו בקדושה (ומותרים לכניסה גם לבעלי קרי). ואע"פ שמצאנו בספרים המאוחרים יותר (עיין שד"ח שם ובס' מנוחת אמת פי"ב בארוכה), שעלו להתפלל ליד הכותל המערבי. אולי הוא מפני שבמשך הדורות נשתכחו המקומות המדויקים המותרים בכניסה בלא טבילה, והמקומות המותרים בטבילה דאורייתא, שהנכנס אליהם עובר בלאו ועשה, והמקומות האסורים בכניסה לטמאי מתים, שהנכנס אליהם חייב כרת. ולכן העדיפו להתפלל ליד הכותל ולא להסתכן באיסורים, [ועי' שו"ת דבר יהושע (ח"א סי' ז'), ואינו תח"י].

ואכן בס' כפתור ופרח (הוצאת מכון ללימודי מצוות הארץ, עמוד קי"ג) מאריך לשרטט את מקום כתלי הר הבית וכתב: "א"כ היום שאנחנו בחטאינו מבחוץ, נוכל להתקרב לענין תפלה והשתחויה עד אותם הכתלים, וכן עמא דבר באים עד אותם הכתלים ומתפללים לא-ל יתעלה לפני אלו שני השערים שהזכרנו, וכבר ביקש מהא-ל יתברך שלמה בתפילתו (מלכים א' ח' ט') שתקובל תפילת המקום ההוא", עכ"ל. ומדבריו למד הפאת השולחן (הלכות א"י פ"ג סקכ"ו) שבזמן הכפתור ופרח לא נהגו כלל להתפלל ליד הכותל המערבי אלא ליד שער הרחמים שבחומה המזרחית. וכבר נודע הסיפור, המובא בס' "אלא מסעי" שחיבר רבנו מהר"ם חאגיז, שהכותל המערבי היה מוסתר בהררי אשפה אדירים, עד שהשולטן סולימן הורה (לפני קרוב ל-005 שנה) לפנות האשפה ולגלותו. נמצא שלפני כ-007 שנה, בתקופת גדול הבקיאים בנושא ארץ ישראל וירושלים, בעל ה"כפתור ופרח", לא ידעו את הכותל המערבי כלל. וגם עשרות שנים אח"כ עוד לא נודע, עד תקופת השלטון העותומני בארץ ישראל. וכבר הובא שהגאונים, וביניהם רב האי גאון, הקיפו בחג הסוכות את שער הרחמים. אמנם בס' הר הקודש (עמוד ר"נ) מוכיח שגם בזמן הכפתור ופרח הזכירו טובא את הכותל המערבי, ואכמ"ל.

ד] האם השכינה לא זזה מהכותל המערבי?- נאמר במדרשים (שמו"ר ב' ב', תנחומא שמות י' ועוד): א"ר חייא "הנה זה עומד אחר כתלנו", זה כותל מערבי, שמעולם לא זזה שכינה ממנו. ובילקוט שמעוני (שה"ש ב') ובזוה"ק (פרשת שמות) נאמר שנשבע הקב"ה שאינו חרב לעולם. ובילקו"ש (מלכים רמז קצ"ה) ובתנחומא (שם) נאמר ש"לעולם אין השכינה זזה מכותל מערבי של בית המקדש". ולפי"ז השכינה לא זזה מכותל מערבי של ביהמ"ק ולא בכותל המערבי דנן, אשר לדעת רוב הדעות אינו אלא מכותלי הר הבית. אך ראה ראיתי בספרים רבים ונודעים המזכירים את דברי מדרשים אלו על הכותל המערבי המקובל כיום, וע"כ כנראה יש כאן הסבר כל שהוא לפתרון הדברים. והית"ש יחיש גאולתנו וישיב על כנו את הבית הגדול והקדוש שנקרא שמו עליו.

ה] פתקי בקשה בכותל המערבי: המנהג לתחוב פתקים של בקשות ושמות בינות לאבני הכותל- המערבי, מופיע כבר בספר "פדה את אברהם" לרבי אברהם פלאג'י זצ"ל. ספרי ההלכה מציעים שלא לכתוב בפתקים אלו פסוקים או שם ה', משום שלפעמים הפתקים נופלים, נאבדים ומתבזים. בשו"ת שבט הקהתי (שנראה כי חזה את הבזיון הגדול שהתרחש עם קריאתו של

הפתק האישי, שתחב נשיא ארה"ב ברק אובמה בין אבני הכותל...) מזהיר שלא לפתוח ולקרוא את הפתקים הללו, כיוון שהאנשים המניחים אותו שם מקפידים על כך. בעבר התפרסמו סיפורים כלל לא סימפטיים לאלו שפתחו את הפתקים וקראו בהם בלי רשות. אז כדאי להיזהר...

ומה עושים עם אלפי רבבות הפתקים, שנתחבים בין אבני הכותל בכל שנה?

רב הכותל הרב שמואל רבינוביץ' דואג, יחד עם קבוצת העובדים שלו, להניח את כל הפתקים בשקית ולגונזם בגניזה, כדי לכבד את הפתקים וכדי להישמר מבזיון של פתקים, בהם נרשמו דברי תורה וקדושה.

ו] ארבעים ימי תפילה בכותל המערבי: בשנים האחרונות התפשטה הסגולה להתפלל ארבעים יום ליד הכותל המערבי, וכך להיוושע בדבר ישועה ורחמים. סגולה זו אינה קדומה ומקורה ברבי הצדיק והקדוש רבי שלומקה' מזוויעהל זצ"ל, שחי בירושלים ופעל בה ישועות גדולות לפני כחמישים שנה.

ז] הכותל בערב שבת: הגאון רבי משה הלברשטאם זצ"ל היה אומר בשם הרבי רבי דוד מלעלוב זצ"ל, שבכל ערב שבת אחר חצות יורדים האבות והאמהות הקדושים לכותל המערבי. ועוד פרט מעניין: רבה של ירושלים הגרי"ח זוננפלד זצ"ל הקפיד שלא ללכת לכותל המערבי יותר מפעם בחודש, כדי שלא לצנן לעצמו את ההתפעלות וההתרגשות מהכותל הקדוש, אשר השכינה לא זזה ממנו מעולם.

ח] הלכות המגיע לכותל: הרואה את ירושלים בחורבנה או את המקדש בחורבנו, אם רואה את המקום בבירור עליו לקרוע קריעה בבגדו. כשנמצאים סמוך לעיר העתיקה, או כשרואים את חומותיה או את בתיה, ועברו להם 03 יום מביקורו הקודם במקום, עליו לקרוע את בגדו. וכאשר רואים את מקום המקדש, צריך לקרוע שוב, וכשרואים את ירושלים ומקום המקדש ביחד, צריך לקרוע רק קריעה אחת (פוסקים). הגר"נ גשטטענר זצ"ל הכריע שגם בחור, שהבגדים שלו שייכים להוריו, צריך לקרוע. ועי' בסו"ס שלהי דקייטא בענין.

המגיע לכותל המערבי, צריך להשתחוות מעט, (יעויין רמב"ם כלי המקדש ה, יא ובשוחן ערוך סימן ק"נ סעיף ה' ובספר מנוחת אמת פרק יב).

ושניפגש כולנו בקרוב בבית המקדש...

קובץ פסקי הלכה בעניין איסור הבאת ילדים קטנים לבית הכנסת

בעת האחרונה אנו עדים להתגברות התופעה, בה הורים מביאים את ילדיהם הקטנים לבית הכנסת. הילדים גורמים להפרעות למהלך התקין של התפילה ולהטרדת המתפללים. חמור מכך, הורים אלה אינם מוצאים לנכון לצאת מבית הכנסת בעת שהילד בוכה. כאשר מעירים להם, אזי במקרה הטוב הם מתעלמים, במקרה הרע זוכים לקיתון של צוננין מהם בגלל שהעזת להעיר.

לכן, מצאתי לנכון להביא מעט מדברי הפוסקים בנושא זה ככתבם וכלשונם, בתקווה שהדברים יפלו על אוזניים קשובות לטובת הכלל.

בהלכה, הבאת ילדים שאינם בגיל חינוך לבית הכנסת אסורה בתכלית האיסור, פוסקים רבים מתייחסים לנושא תוך נקיטת לשון בוטה ומזהירים מפניה.

1. אחזקת תינוק בידיו בעת התפילה: שולחן ערוך סימן צו, משנה ברורה שם סעיף א', (ד'): וכתב "בבירכי יוסף" דהוא הדין דאסור להושיב תינוק לפניו בשעת התפילה. וגו'. וכן כתב "יפה ללב" א"ח סי' צו ב'.

2. נישוק בניו הקטנים בביהכ"נ: שולחן ערוך סימן צ"ח, סעיף א', הרמ"א שם: ואסור לאדם לנשק בניו הקטנים בבית הכנסת, כדי לקבוע בליבו שאין אהבה כאהבת המקום ברוך הוא. וראה עוד שם על אתר "מגן אברהם", "מחצית השקל" ועוד.

3. הבאת ילדים קטנים לבית הכנסת: שם במשנה ברורה צ"ח סעיף א' (ג'): בשל"ה קורא תגר על המביאים ילדים לבית הכנסת והינו קטנים שעדין לא הגיעו לחינוך, מטעם כי הילדים משחקים ומרקדים בבית הכנסת ומחללים בית הכנסת, וגם מבלבלים דעת המתפללים: ועוד, גם כי יזקינו לא יסורו ממנהגם הרע אשר התחנכו בילדותם להשתגע ולבזות קדושת בית הכנסת. אבל שהגיעו לחינוך, אדרבא, יביאנו אתו לביהכ"נ וילמדהו אורחות חיים ליישב באימה וביראה, ולא יניחנו לזוז ממקומו, ויזרזהו לענות אמן וקדיש וקדושה, ועיין בתנא דבי אליהו גודל העונש שיש לאב וגו'.

4. ועוד מביא בעל השל"ה הקדוש שכתב בשם ספר "אורחות חיים": (של"ה, מסכת תמיד נר מצווה, והביאו מ"ב צח, ג') שיחת הילדים בביהכ"נ איסור גדול, ובזמן הזה יש תינוקות באים לביהכ"נ כדי לתת עונש למביאיהם, לפי שהם באים לחלל קדושת בית אלוקינו כברחובות קיריה. יקומו לצחק זה עם זה,וזה מכה את זה,זה מרנן וזה בוכה... ויש אשר ייתן אביו בידו ספר והוא ישליכנו לארץ או יקרעהו. סוף דבר, מקול שטותם, כוונת המתפללים נפסדת ונמצא שם שמים מתחלל. והמביא טף בזה האופן לביהכ"נ אין ראוי לו לקוות על זה שכר, כי אם לדאוג מן הפורענות... סוף דבר, ראוי לאדם שלא להביא הטף הקטן מאוד לביהכ"נ, כי יפסיד בהביאו ולא ירוויח. אבל משיגיע הילד לגיל חינוך, אדרבא, יביאנו לביהכ"נ, וילמדו לשבת באימה וביראה ולא יניחנו לזוז ממקומו, ויזרזהו לענות אמן וקדיש וקדושה.

5. גודל העונש שיש לאב המביא בניו הקטנים לביהכ"נ: תנא דבי אליהו, חלק א' פרק י"ג (ט"ו): מעשה באדם אחד שהיה עומד הוא ובנו בבית הכנסת, וכל העם היו עונים הללויה אחר העובר לפני התיבה, ובנו עונה דברים של תיפלות,ולא אמר לו אביו שום דבר, ואמרו לו הבריות שימחה בבנו, והשיב ואמר להם מה אעשה לו? תינוק הוא,ישחק.שוב למחר עשה כן, כל אותן ימי החג ענה בנו דברים של תפלות, ולא אמר לו אביו שום דבר, לא יצתה אותה שנה ולא שניה ולא שלישית, עד שמתה אשתו ובניו ובן בנו, ויצאו לו חמש עשרה נפשות בתוך ביתו, ולא נשתייר לו אלא שני בנים, אחד חיגר וסומא ואחד שוטה ורשע וגו'. ועיין שם בפרוש "משנת אליהו" שמביא שם את דברי השל"א דלעיל סעיף 3. ומוסיף בד"ה "ולא נשתייר לו": מביא כאן מעשה זה ללמד שמי שאינו חס על כבוד שמיים נענש מאוד.

6. אסור הבאת ילדים קטנים לקריאה מגילה: (ש"ע סימן תרפ"ט, סעיף ו'): מנהג טוב להביא קטנים וקטנות לשמוע מקרא מגילה, וכותב המשנה ברורה במקום (יז) ובלבד שלא יביאו קטנים ביותר, שמבלבלין דעת השומעים, ועכשיו בעונותינו הרבים נהפוך הוא, שלבד שאינם שומעים, אלא הם מבלבלין שגם הגדולים אינם יכולים לשמוע, וכל ביאתם הוא רק להכות את המן, ובזה אין האב מקיים מצות חינוך כלל וגו'.

7. שו"ת "שאלת שלמה" לרב שלמה אבינר, בתשובה לשאלה: לאחר הבאת מקורות שונים הרב מסכם: סיכום:

א. אין להביא לביהכ"נ ילד שאינו יודע לשבת בשקט, כפי שמתאים לקדושת ביהכ"נ.

ב. ילד שקט, שבמקרה מפריע לציבור, יש להוציאו מיד מבהכ"נ ומחצרו.

ג. אף באמצע שמונה עשרה, אם הילד גורם להפרעה רצינית ע"י בכי וכד'...

8. שו"ת הרב אליעזר מלמד: בתשובה לשאלה: שאלה: יש הורים שמביאים ילדים קטנים שמפריעים לתפילה. וכשטוענים נגדם שהתינוקות והילדים הקטנים עושים רעש ומסיחים דעת מן התפילה, הם טוענים שרוצים להרגיל את הילדים להיות בבהכ"נ. ויש כאלה שעוד מחשיבים את עצמם לצדיקים שרוצים לגמול חסד עם נשותיהם, ולוקחים את התינוקות לביהכ"נ בזמן התפילה, כדי שנשותיהם ישנו באותו זמן. האם נכון להוכיח אותם ואולי אף להתקין תקנה בבהכ"נ שלא יביאו ילדים קטנים לתפילה?

תשובה: ביהכ"נ נועד לתפילה ולכבוד שמים וברור שכל המביא ילד קטן שאינו יכול לכבד את המקום ואת התפילה, פוגע בתפילה ובמתפללים ובקדושת המקום... ואין לטעון שזה מנהג חסידות להביא תינוקות לבהכ"נ, וכפי שמסופר על אמו של רבי יהושע שהייתה מביאה אותו לבית המדרש... הייתה מביאה אותו בעת לימוד ולא בעת תפילה, בוודאי אם היה מתחיל לבכות הייתה מתרחקת כדי לא להפריע. אך אלו שמביאים את ילדיהם אינם מתרחקים בעת שהם מתחילים להפריע שהרי הם עצמם צרכים להתפלל בביהכ"נ. אמנם למעשה, מי שמביא את ילדו לביהכ"נ והילד החל להפריע לתפילת הציבור, למרות שהוא נמצא באמצע תפילת העמידה, ייקחנו בידו ויוציאנו החוצה וימשיך להתפלל שם. ק"ו כאשר אינו נימצא באמצע תפילת עמידה שיוציא את ילדו (עיין עוד בפניני הלכה תפילה יז, טו).

9. ממכתבו של כבי' הרב אברהם יוסף שליט"א, רבה הראשי של חולון: אמת נכון הדבר יש להתריע ולהשמיע ברמה את דבר ה' לשמור על קדושת ומעלת ותפארת ביהכ"נ. בין אם בזמן התפילה ובין אם שלא בזמן התפילה. מלבד זה התפילה נעשית קרעים קרעים והיסח הדעת, ובפרט בעת תפילת העמידה ולצערנו מהרגל רע שמקנים להם בקטנותם לטייל ולפטפט בביהכ"נ. נמשך הדבר בבגרותם והשכינה צועקת "איה מקום כבודו להעריצו. וראה מ"ש הגאון החיד"א ב"ברכי יוסף". (סימן צו אות א'), והשל"ה הקדוש (סוף ענייני תפילה ד"ה "אסור לישן") וה"מגן אברהם" (סימן צ"ח וסימן קכד ס"ק י"א). ו"יפה ללב" (סימן צ"ו אות ב') וב"אליה רבה" (סימן צ"ח סק"ב) ובש"ע הר"ז (סימן קכ"ד ס"י) והיריעה קצרה מהכיל את אזהרות הפוסקים, וכל מי שמשתדל בזה ינוחו ברכות על ראשו לגדל דור ישרים מבורך.

סכום:

א. אין להביא ילדים קטנים לבית הכנסת, אלא ילדים שהגיעו לגיל חינוך.

ב. אין להחזיק ילדים קטנים בידיים בעת התפילה. ואסור לנשקם בעת התפילה

ג. ילד שמפריע בעת התפילה יש להוציאו מיד, אפילו בעת תפילת העמידה.

ליקט תא"ל [מיל.] מנחם שמיר / מותר ורצוי לצלם ולהפיץ בכל בתי הכנסת.

שו"ת קיץ הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שואלת אסתר ל. מרעננה: לפני כמה חודשים הגעתי לאחת מבתי הכנסיות באזור מגוריי בשבת אחר הצהריים וזאת כדי לשמוע שיעור תורה שנערך בבית הכנסת באותה שעה, ומכיוון שמיד לאחר השיעור התפללו בבית הכנסת תפילת ערבית של מוצאי שבת, נשארתי גם לתפילה זו. לאחר התפילה יצאו כל המתפללים מבית הכנסת אל הרחבה שעל יד בית הכנסת כדי לומר 'קידוש לבנה', וגם אני יצאתי כדי להשתתף גם בתפילה זו, אולם אז, ניגש אלי אחד מן המתפללים והעיר לי בעדינות כי נשים לא נוהגות לומר קידוש לבנה, וכששאלתי אותו מדוע, הוא לא ידע להסביר, אבל חזר ואמר שנשים לא נוהגות לומר זאת. שאלתי היא, האם הוא צדק? ואם כן מה ההסבר לכך?

תשובה: אכן צדק אותו מתפלל שאין הנשים נוהגות לעשות קידוש לבנה, וטעמים שונים נאמרו בדבר, אך קודם לכן יש לבאר

האם 'קידוש לבנה' מוגדר כמצווה התלויה בזמן, או לא, שהרי כידוע נשים פטורות ממצוות עשה התלויות בזמן, וחייבות במצוות עשה שאינן תלויות בזמן.

המגן אברהם[א] כתב שקידוש לבנה נחשב מצווה התלויה בזמן וזאת משום שאפשר לעשות זאת רק עד אמצע החודש, אולם ה'חכמת שלמה'[ב] חלק עליו שאין זה נחשב תלוי בזמן משום שהסיבה שאפשר לברך עד אמצע החודש הוא משום שרק אז הלבנה מתחדשת.

והנה גם אם נסבור כדעת המגן אברהם מכל מקום עדיין קשה מדוע נשים לא מקיימות מצווה זו אף על פי שהן פטורות כדרך שמקיימות מצוות אחרות התלויות הזמן, כגון שופר, סוכה ולולב, ומקבלת על כך שכר כמי שאינה מצווה ועושה[ג]?

אמנם, ידוע מה שנחלקו הראשונים ובעקבותיהם השולחן ערוך והרמ"א, האם נשים המקיימות מצוות עשה התלויות בזמן, יכולות גם לברך את ברכת המצווה על מצווה זו, שלדעת השולחן ערוך אינן רשאיות לברך, ואילו לדעת הרמ"א רשאיות לברך, ואם כן לדעת השולחן ערוך מובן מדוע נשים אינן מברכות את הברכה הזו של 'קידוש לבנה' (לדעת המגן אברהם שזו נחשב מצווה התלויה בזמן)

אך, בראי"ש במסכת קידושין מבואר שברכה שלא אומרים בה 'וציוונו' רשאיות הנשים לברך גם אם מדובר במצווה התלויה בזמן, ומאידך, כתב המגן אברהם בהלכות הבדלה[ד], שמצווה שכל עשייתה היא הברכה, גם לדעת הרמ"א אין אישה ראשית לברך ברכה זו (כמו ברכת ההבדלה עיין שם)

ומעתה מבואר שאי אפשר להסביר מנהג זה רק על פי זה שזו מצוות עשה התלויה בזמן, שהרי לא כולם מסכימים שזה אכן נחשב מצווה התלויה בזמן, ואף אם נאמר שזו מצווה התלויה בזמן מכל מקום לחלק מהדעות נשים רשאיות לקיים ולברך מצווה זו.

ואכן, נאמרו בפוסקים כמה טעמים נוספים לבאר מדוע נשים לא נוהגות בזה ואזכיר חלק מהם:

בשו"ת 'שבות יעקב'[ה] ביאר על פי דברי הגמרא במסכת עירובין שמאז חטא אדם הראשון באה קללה לאישה שכל ימיה היא עטופה כאבל, ומאחר שמבואר בהלכה שיש לעשות קידוש לבנה מתוך שמחה[ו], אין האישה שנמצאת בצער בגלל קללה זו, לקיים מצווה זו[ז].

ובשו"ת 'שלמת חיים'[ח] כתב שמאחר שקידוש לבנה עושים בחוץ מתחת לכיפת השמיים כדי להקביל פני השכינה, אם כן 'כל כבודה בת מלך פנימה'[ט] ומשום כך לא נהגו הנשים לברך ברכה זו.

והמגן אברהם[י] הביא בשם השל"ה שנשים לא נהגו לעשות קידוש לבנה משום שהן גרמו פגם הלבנה, והאחרונים[יא] תמהו על דבריו מאוד, שהרי פגם הלבנה נגרם על ידי הלבנה עצמה כטענה לקב"ה שאי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד כמבואר בגמרא במסכת חולין, ועוד שהאישה נבראה ביום שישי ואילו הלבנה נפגמה כבר ביום הרביעי, ואיך אפשר לומר שהאישה גרמה את פגם הלבנה?

ובשו"ת 'מנחת יצחק'[יב] מבאר כפתור ופרח על פי דברי הלב אריה למסכת חולין שמקשה על מה שנאמר שם בגמרא שלאחר שהלבנה טענה לקב"ה שאין זה הוגן שמשום שאמרה דבר הגון (אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד) היא תתמעט, ולאחר שהקב"ה לא הצליח לפייס את הלבנה, אמר הקב"ה לישראל 'הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח', ועל זה הקשה הלב אריה, שאם כן מדוע עם ישראל צריכים להביא את הקרבן לכפרה? ועוד שמדוע חשבה הלבנה שהדם שלה אדום יותר מהדם של החמה, הרי אם אכן אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, אם כן מדוע שהיא לא תמעט עצמה, ועל מה טענתה? אלא שטענת הלבנה הייתה שבמקום להמעיט אותה יכול היה הקב"ה להגדיל את החמה ובכך לא יהיו 'שני מלכים', אמנם הקב"ה לא יכול היה להגדיל את אור החמה, מאחר שבתחילה כשנבראה החמה היא הייתה עם אור יותר חזק, והקב"ה ראה שהאור כי טוב, כלומר שבני האדם לא ראויים לאור כזה, שכבר ראה הקב"ה את חטא אדם הראשון שיקרה בעוד יומיים, מיד - 'ויבדל אלוקים', גנז ה' את האור ההוא לעתיד לבוא[יג] שאז יתקיים הפסוק 'והיה אור הלבנה כאור החמה ואומר החמה שבעתיים כאור שבעת הימים' ומשום כך עוצמת החמה כבר הייתה קצובה ועומדת, ולכן לא נשארה ברירה אלא להמעיט או את הלבנה או את החמה, ומשום כך אנחנו צריכים להביא כפרה על כך שהקב"ה מיעט את הירח, שבלעדי חטא אדם הראשון לא היה צריך להגיע כלל לכך, וחטא אדם הראשון נגרם ע"י חוה, וממילא מבואר שהאישה גרמה בעקיפין למיעוט הלבנה!

ויהי רצון שנזכה במהרה בימינו לאור הצפון לצדיקים לעתיד לבוא!

א - ריש סימן תכ"ו
ב - לרבי שלמה קלוגר, הגהות חכמת שלמה על שו"ע סימן תכ"ו.
ג - אמנם ידועה דעת ה'דברי חיים' מצאנז, שסבר על פי דעת זקנו ה'חכם צבי' שאין להן לנשים לקיים מצוות התלויות בזמן, ואף הבטיח לאישה שלא תשב בסוכה ולא תיטול אתרוג - בנים הגונים, ועיין בזה בשו"ת 'דברי יציב' או"ח סימן ה'.
ד - סימן רצ"ו.
ה - לרבי יעקב ריישר, ח"ב סימן י"א.
ו - כמבואר ברמ"א באו"ח סימן תכ"ו סעיף ב', שאין לעשות קידוש לבנה קודם תשעה באב מחמת שאנו נמצאים באבלות (וכן קודם יום הכפורים שאימת הדין עלינו ולא שרויין בשמחה) ועיין בבה"ל שם ד"ה 'קודם תשעה באב' האם אבל יכול לעשות קידוש לבנה, ועוד יש ללמוד אודות השמחה בשעת קידוש לבנה מכך שכתב הרמ"א שיש לעשות ריקודין כדוגמת שמחת נישואין, ועיין בשער הציון שם אות י"ב שכתב שהוא הטעם העיקרי מדוע לא עושים קידוש לבנה בליל שבת שהרי אסור לרקוד שבשבת כמבואר בשו"ע או"ח סימן של"ט.
ז - אמנם הברכי יוסף ביו"ד סימן שצ"ג כתב שדבריו של השבות יעקב זרים בעיניו.
ח - לרב יוסף חיים זוננפלד זצ"ל מרא דארעא דישראל, חלק א' סימן נ"ג (בנדמ"ח סי' ר"ה)
ט - וכיו"ב כתב החת"ס בחי' למסכת שבת מדוע אין הנשים נהגו להיות מהמהדרין ולהדליק נר חנוכה.
י - ריש סימן תכ"ו.
יא - עיין שו"ת 'דברי יציב' או"ח סימן צ"ז ועוד.
יב - חלק ח' סימן ט"ו.
יג - ומשום כך יש נוהגים לעיין בציצית בשעת 'קידוש לבנה' כאומרים מתי כבר נגיע ליום שאור הלבנה יהיה כאור החמה ואז גם לילה יהיה זמן ראייה, ומצוות ציצית תהיה נוהגת גם בלילה.

סיפור לשבת

"יונה מצאה בו מנוח"

/ הרה"ח ר' יצחק ברבר*

ד"ר משה ד. עובד כרופא נוירולוג המקדיש את חציו הראשון של היום ללימוד תורה בכולל, ובחציו השני של היום הוא מטפל בחולים בבית החולים הדסה בירושלים, כך נוהג הוא שנים רבות.

השבוע השתתפתי בשלושה ימי עיון, כהשתלמות בנושא מסוים, ובין האנשים המאוד מעניינים פגשתי את ד"ר משה הנ"ל, יהודי מרשים כבן 50, אשר זקנו החל להלבין, פניו מאירות ושמחות, והוא מקרין אור בדיבורו. הוא סיפר לי סיפור מדהים, וכשסיים את סיפורו אמר לי בחיוך "לו היית אתה מספר לי את הסיפור הזה ספק אם הייתי מאמין לך". "אך דע לך", אמר כשהוא מניח ידו על כתפי "הסיפור הוא אמיתי לחלוטין, ובדידי הווה עובדא".

הנרי, יהודי שומר תורה ומצוות, אמריקאי כבן שמונים, עלה ארצה לפני מספר שנים, אחד מהפציינטים הקבועים שהרופא מטפל בו. הוא מגיע למרפאה ב"הדסה" אחת לכמה חודשים לבדיקה ואיזון בכדורים אותם הוא צורך.

יום אחד הגיע הנרי למרפאה, והרופא הבחין שבשונה מפעמים קודמות, הגיע הנרי לבדו ללא אשתו. "היכן אשתך"? שאל ספונטנית הרופא, והנרי השיב עם חיוך קל על הפנים, "נפטרה!" "מתי זה קרה?" הוסיף הרופא לשאול והנרי השיב "לפני כחודשיים", הרופא הבחין כי החיוך לא סר מפניו של הנרי והוא מאוד התפלא על כך, הוא הוסיף לשאול "זה היה קשה?" והנרי עם חיוך קל על הפנים השיב "כן, מאוד קשה".

הכיר הרופא היטב את הזוג שהיו נשואים יחד כשישים שנה, ופרידה כזו לא משתלבת עם חיוך קל על הפנים. מאידך גיסא, הנרי חלה לאחרונה במחלת האלצהיימר, אך באופן קל ביותר, כך שלא הבין כיצד זה שלא נראה עליו שום רושם מפטירתה של אשתו. "איך עברת את זה?" המשיך הרופא לשאול"? והנרי השיב "כשישבתי 'שבעה' היה לי מאוד קשה והרבה בכיתי לא יכולתי להכיל את הצער והכאב, אמנם היו לי הרבה שיחות עם אשתי על נושא הפטירה ועל הפרידה, שביום מן הימים תגיע, אך מסתבר שיש הבדל עצום בין תאוריה למציאות.

ואם ב"שבעה" היו מנחמים, שכנים, קרובים, שבאו ונכנסו לנחם והקלו במעט על הכאב, הרי כשקמתי מן ה"שבעה" המצב החמיר שבעתיים, חשתי בדידות איומה, אני לבד עם ארבעה קירות, לא הייתי מסוגל להתמודד והרגשתי שאני פשוט קורס, ואז קרה דבר מדהים... חלון המטבח היה פתוח, שמעתי קול משק כנפיים ולפתע הופיעה יונה צחורה, נעמדה על אדן החלון ולאחר מכן נכנסה למטבח ונעמדה על גב הכסא מול המקום בו ישבתי לאכול. הסחתי לרגע את מחשבתי מן הבדידות והבטתי ביונה, היונה הביטה אליי, היא הייתה יפה, גדולה ולבנה כשלג, הבטנו שנינו זה בזה והרגשה של רוגע פשטה בחדר.

כשגמרתי את ארוחת הבוקר יצאתי מהבית לשיעורים אותם רגיל אני לשמוע. כשישבתי בצהריים היונה עמדה במקומה, ישבתי לאכול והיונה ממולי, שוב הבטנו זה על זה, וכך עברו עליי הימים הראשונים כשאני לא חש בדידות, כל הזמן היונה עומדת ממולי, אנו מביטים זה על זה והיא כאומרת ומכריזה "אתה לא לבד"!

מעניין, הוסיף הנרי, כשהייתי נכנס לחדר השני היונה הייתה באה בעקבותיי ונעמדה או בסלון על מדף שבארון או בחדר שינה היא נעמדה על אדן החלון, כל הזמן ששהיתי בבית היא הייתה יחד איתי, לא עזבה אותי אף לא לרגע...

הרופא שהאזין בקשב רב לכל הסיפור שנשמע הזוי לחלוטין, חשש מאוד שמחלת האלצהיימר החמירה כתוצאה מהאבל והנרי חי בעולם של פנטזיות ודמיונות. הוא קבע להנרי תור לעוד יומיים, אך דרש בתוקף שלא יבוא בלי בנו, דרכו חשב הרופא יוכל לעמוד על החמרת מצבו של הנרי.

כעבור יומיים הופיעו במרפאה הנרי ובנו.

פנה הרופא אל הבן ושאל "אמא נפטרה?" ומיד הוסיף את כל הסיפור המוזר והבלתי נתפס שסיפר לו אביו על היונה, הייתי בטוח, אמר הרופא שהבן יענה שחלה התדרדרות במצבו של האבא והוא החל להזות ולראות כאילו במציאות כל מיני חלומות למיניהם, והסיפור עם היונה זה אחד מהם. אך כשסיים הרופא את הסיפור על היונה שאל הבן "ועל ים המלח אבא סיפר לך?" "לא" השיב הרופא, והבן אמר "אם כך אני אספר לך". כעבור שלושה שבועות מהפטירה לקחתי את האבא ליומיים לים המלח שיירגע מכל מה שעבר עליו. כשאבא נכנס לאוטו היונה נעמדה ליד האוטו, ואבא שמאוד נקשר ליונה ביקש ממני לקחת אותה עמנו, עשיתי כדבריו, הכנסתי אותה לאוטו והיא נסעה יחד איתנו.

הגענו לים המלח, יצאנו מהמכונית, גם היונה יצאה, אך הפעם היא עפה ונעלמה. על פניו של אבא נראה הרבה צער, "לא הייתי צריך לקחתה !" אמר בכאב עצור, כעבור יומיים שבנו לירושלים, אבא הזכיר בדרך כמה פעמים את היונה המופלאה שעמדה לצידו בימים שהתרגל לבדידות, וכמה חבל שהיא עפה, לא היה לי מה להשיב, שבנו לבית הריק, חלון המטבח היה פתוח ועל אדן החלון, לא יאומן, עמדה... "היונה"!!!

כשאבא אכל ארוחת צהריים קרנו פניו מאושר, מולו עמדה היונה והביטה אליו עין בעין... אתה לא לבד... מישהו שלח אותי אליך...

ביום השלושים כשבתי הביתה עם אבא מבית העלמין ניתרה היונה מפינת גב הכיסא עליו עמדה אל אדן החלון שהיה פתוח, פרשה כנפיים, עפה, ושוב לא חזרה. אבא קיבל זאת כזכות

המשך בעמוד הבא...

מיוחדת, מתנת שמיים, אשר בורא עולם ברחמיו הרבים שלח לו יונה שתסייע לו לעבד את האבל ושתפיג ממנו את הבדידות שנוצרה, ומאז החיוך הקל לא סר מעל פניו".
אלמלא שמעתי זאת מכלי ראשון לא הייתי מאמין שזה סיפור אמיתי, סיים הרופא את סיפורו.
מדהים!

* מתוך "בקהילתנו" / אשדוד

שביבים / שאול שיף

האם חב"דניק הטיל קללה על משפחת קנדי?

העיתונאית ליז סמיט מה'ניו יורק פוסט', פרסמה כתבה ארוכה על הקללה שרבצה על משפחת קנדי, כשהיא משייכת את הטלת הקללה לרבי ישראל דזייקאבסאן זצ"ל מחשובי רבני חב"ד בזמן מלחמת העולם השנייה ומראשי הנהלת אגודת חב"ד בארה"ב באותם ימים.

בתחילת אלול תרצ"ט נסע רבי ישראל, (להלן הריי"ד) לבית מדרשו של כ"ק האדמו"ר הריי"צ מליובאוויטש זצ"ל בלאטוואצק שבליטא, כאשר אליו מצטרפים שישה תלמידי ישיבת חב"ד מארה"ב. כאשר הגיעו אל האדמו"ר, פקד עליהם האדמו"ר הריי"צ לשוב לארה"ב, בשל רוחות המלחמה שהחלו לנשוב באירופה. הריי"ד לא התמהמה. בי"ז אלול אותה שנה, פרצה מלחמת העולם השנייה. וכמה ימים לאחר פרוץ המלחמה עוד הספיק להפליג בספינה לארה"ב.

"עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, היה שגריר ארה"ב בבריטניה, ג'ו קנדי, על ספינה יחד עם הרב ישראל דזייקאבסאן ועמו ששת תלמידי הישיבה", טענה העיתונאית ליז סמיט. "בראש השנה ביקשו היהודים ששהו באונייה מרב החובל רשות להתפלל בחדר צדדי ושקט והלה נתן להם לזמן מוגבל את חדר האוכל של המחלקה הראשונה. לטעמו של השגריר קנדי האריכו היהודים בתפילתם. הוא התלונן על כך באוזני רב החובל וניטפל לנשוא הפנים ובעל הזקן היחידי שבקבוצה ופגע בו בהערות אנטישמיות. הרב ישראל דזייקאבסאן קילל אותו ואת צאצאיו הזכרים".

את זיכרונותיו מאותם ימים פרסם הרב דזייקאבסאן בספר 'זיכרון לבית ישראל'. אך גם בספרו וגם כאשר נשאל על כך בהמשך ימיו, לא הזכיר הרב דזייקאבסאן דבר וחצי דבר על התקרית עם קנדי האב. את המשך מאמרי זיכרונותיו פרסם ברבעון 'די אידישע היים' בשנים תשכ"ד-תשל"ה. במאמר האחרון, שנדפס ימים אחדים לפני פטירתו בי"ז סיוון תשל"ה, סיפר על נסיעתו לאדמו"ר הריי"צ יחד עם קבוצה של שישה תלמידים שהגיעו עמו מניו יורק. את הנסיעה שלו ושל ששת התלמידים בחזרה, לא הספיק הרב דזייקאבסאן לתאר.

כאשר הרב אברהם שם-טוב, יו"ר אגודת חסידי חב"ד העולמית ומי שהיה במשך עשרות שנים נציג חב"ד בוושינגטון, נדרש לסוגיית הקללה שהוטלה או לא הוטלה על משפחת קנדי, הוא ביקש שלא להתייחס לכך. קנדי האב, שהיה שגריר, היה ידוע בדעותיו האנטישמיות. אשר על כן נשאל הרב שמטוב. כיצד היה יחסם של בניו של ג'ו קנדי עם היהדות, "הקנדים היו סנטורים של מדינה וייצגו, בין היתר, גם את היהודים," הוא אומר. "כל סנטור שמייצג אוכלוסייה יהודית צריך להתייחס אליהם בצורה חיובית". במשך עשרות שנים היה טד קנדי סנטור וחבר בוועדות רבות. "כל וועדה כזאת מקושרת לשורה ארוכה של גורמים יהודיים וקנדי אכן שמר על קשרים תקינים עם המנהיגות היהודיות", מוסיף הרב.

"כאשר ג'ון קנדי היה בעיצומו של מסע הבחירות לנשיאות, הוא ביקש להתקבל ולהתברך אצל כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש, אך הפגישה לא יצאה בסוף אל הפועל. לעומתו, אחיו רוברט, נפגש עם הרבי כאשר היה מועמד לנשיאות". סופו של רוברט קנדי, כזכור, היה דומה לשל אחיו והוא נרצח בידי מתנקש. לטד קנדי, במשך שנות כהונתו בוושינגטון, היה קשר ארוך עם נציגי חב"ד בערי מסצ'וסטס.

"עיקר ההתעניינות של טד קנדי בפוליטיקה הייתה בתחום הבריאות", מספר הרב שם-טוב. "באותה תקופה היה משרד אחד שכלל את שלושת הנושאים; בריאות, חינוך וסעד. האדמו"ר מליובאוויטש הדגיש את הנחיצות בתיקון החינוך והרבי היה בין אלו שתמכו בהפרדת המשרדים, כשלבסוף הוקם משרד החינוך האמריקני כמשרד עצמאי."

כאשר הגיע האדמו"ר מליובאוויטש לגיל 57, נערכה עצרת מיוחדת לכבודו בוושינגטון. "חברי הקונגרס והסנטורים הוזמנו וקרוב לשני שלישים מהם הגיעו", מספר הרב שם-טוב. "נדיר למצוא אירוע בו משתתפים כל כך הרבה נציגים, אפילו בדיון בקונגרס ובסנט לא משתתפים כל כך הרבה חברים, אלא אם כן מדובר בנאום של הנשיא".

בין הסנטורים שהשתתפו באירוע, היה טד קנדי שלווה בשליחי חב"ד במדינתו. במעמד ההוקרה ציינו המשתתפים את מסירותו של האדמו"ר לנושא החינוך, כאשר באותו הזמן כבר השמיע האדמו"ר מליובאוויטש את רצונו לקבוע יום מיוחד בלוח האמריקני הרשמי שיוקדש לנושא החינוך והרעיון החל לקרום עור וגידים. "בסופו של דבר נשאו המאמצים פרי והסנט החליט על יום החינוך שנקבע בתאריך יום הולדתו של האדמו"ר מליובאוויטש", מספר הרב שם-טוב. "מאז, בכל שנה, ביום הולדתו של הרבי, מציינת ארה"ב את 'יום החינוך' שטד קנדי היה מהסנטורים הבולטים

שהובילו לחקיקה זו".

כאשר החליטה הוועדה לסמלים וטקסים של הממשל האמריקני להנפיק מדליית זהב מיוחדת לכבודו של כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש, שוב היה זה נציג משפחת קנדי שסייע בהובלת המהלך. היה זה ג'ו קנדי, בנו של רוברט קנדי, שהיה אז ראש הועדה מטעם הקונגרס והוא שהחליט על הנפקת המדליה הייחודית.

"סיפור הקללה הוא כנראה לא יותר מאשר אגדה שבמקרה היה לה על מה להתבסס", טוען הרב מ. כהן, חוקר חרדי מברוקלין שניסה לחקור את מקורה של הקללה. "כמובן, גישתו האנטישמית של קנדי האב הייתה ידוע והייתה בעוכריו, אבל לא אנחנו אלו שצריכים לחשב חשבונות שמים", הוא אומר.

"בדקתי בקהילות רבות כאן בארה"ב וכל חסידות גורסת שהאדמו"ר שלה הטיל את הקללה. יש כמובן את הסיפור המפורסם יותר, על האונייה שלא הצליחה לעגון בארה"ב, כנראה בשל התערבות קנדי, וחזרה לאירופה ולהשמדה והמקרה של הרב דזייקאבסאן, אבל בכל סיפור יש את החורים שלו ואי אפשר לבסס דבר", הוא מוסיף.

אותו חוקר מספר כי שמע בשם כ"ק האדמו"ר מבוסטון, שפגש לפני שנים ארוכות את הסנטור טד קנדי, ששאל אותו מה הוא יכול לעשות כדי להסיר מעליו את הקללה, והשיב לו האדמו"ר כי כל עוד יתמוך בישראל, אל לו לחשוש. אולי לכן אכן היה לאחד מתומכי ישראל הגדולים.

"זו תעלומה שמסקרנת מאוד גם את כלי התקשורת האמריקניים", הוא מספר. "יש חוקר בשם אדוארד קליין שפרסם את הספר 'קללת קנדי' בו הוא מנסה להבין איפה זה החל. הוא אמנם מציג בספר את סיפורו של הרב דזייקאבסאן, אך הוא לא מייחס לו חשיבות רבה שכן הוא מציג תיאוריות נוספות", מוסיף החוקר. ככל הנראה קללת בלעם הייתה רצינית יותר...

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל: gilwein26@012.net.il

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדואייל: besod@013net.net